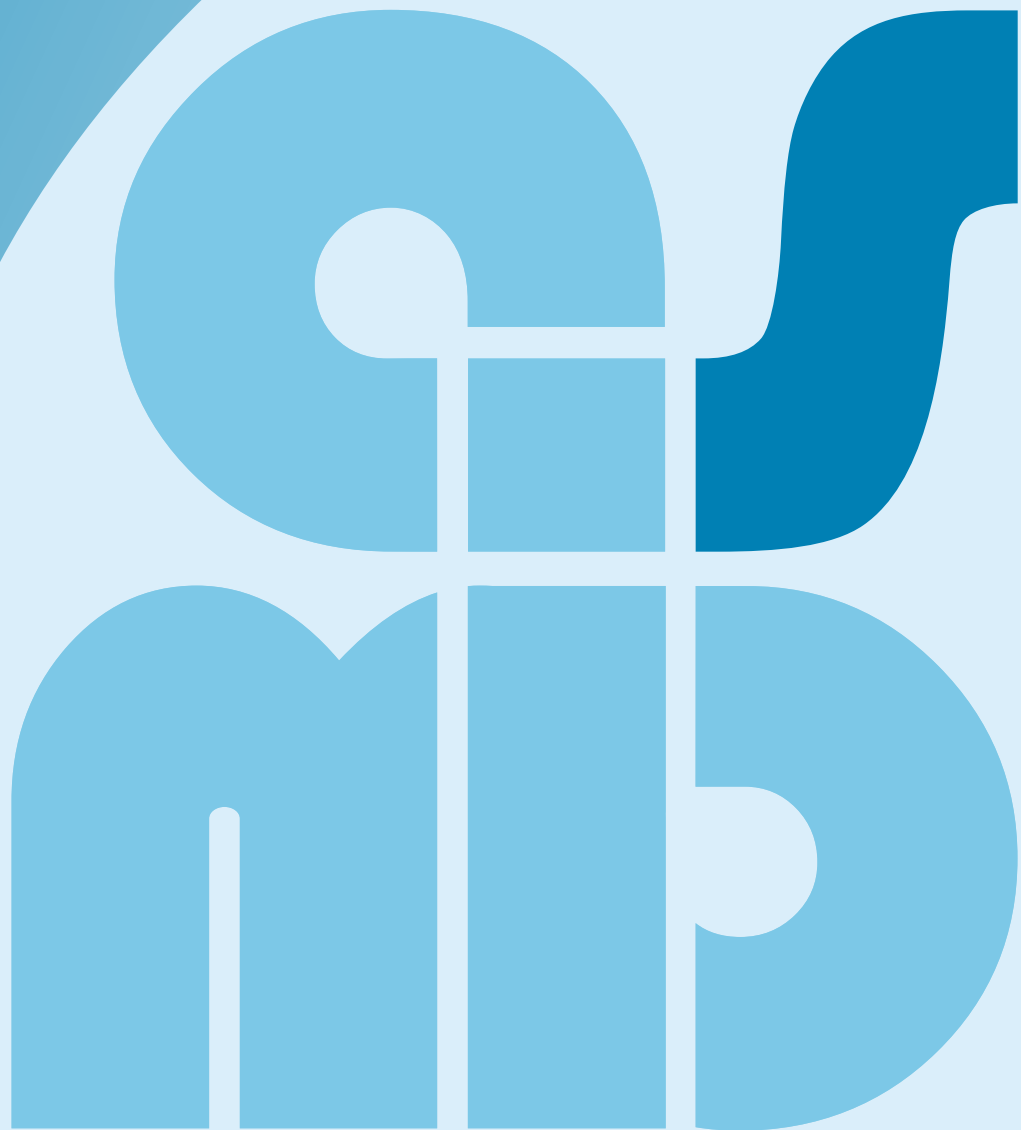

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

9 $\frac{1}{2021}$

CONTENTS

- 6 **Avksentyuk Boris**
SUPERHEATING BEFORE BOILING-UP OF ORGANIC LIQUIDS UNDER CONDITIONS OF FREE CONVECTION
- 9 **Bandura Valentina, Fialkovska Larysa**
DEVELOPMENT OF CANNED DAIRY TECHNOLOGY WITH FRUIT AND BERRY FILLERS
- 12 **Bokovets Victoria**
EVALUATION OF EFFICIENCY OF INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ORGANIZATION IN MODERN CONDITIONS
- 15 **Bondarchuk Lyudmyla**
SPECIFIC FEATURES OF CONSULTING SERVICES PROVISION IN BUSINESS MANAGEMENT
- 19 **Datsenko Ganna, Hladii Irina**
INFORMATION SUPPORT OF THE SYSTEM OF ORGANIZATION OF COST ACCOUNTING
- 22 **Davydyuk Ludmyla**
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A PROGRESSIVE FORCE OF STATE DEVELOPMENT
- 26 **Demchenko Oksana**
ASSESSMENT OF FINANCIAL SECURITY OF THE INSURANCE MARKET
- 28 **Dobrovolska Nataliia, Savytska Liudmyla**
MODELING OF MARKETING ACTIVITY OF THE ENTERPRISE
- 32 **Dovhan Larysa, Tymoshchuk Nataliia**
BENEFITS AND CHALLENGES OF THE MOODLE PLATFORM APPLICATION WHEN TEACHING FOREIGN LANGUAGES
- 35 **Dovhii Yurii**
METHODS AND MEANS OF TEACHING SPORTS GAMES IN PHYSICAL EDUCATION LESSONS
- 38 **Gyrych Sergii**
ANALYSIS OF THE STATE AND TRENDS OF EXPORT OF FOOD PRODUCTS OF UKRAINE
- 44 **Harbar Zhanna, Harbar Victor**
FINTECH AS A MODERN FORM OF FINANCING
- 48 **Havryliuk Nataliia, Osaulchyk Olga**
MONITORING PROJECT TECHNOLOGY IN TEACHING ENGLISH TO ECONOMIC SPECIALTY STUDENTS
- 53 **Hnyiuk Inna, Romanovska Yuliia**
PENSION SUPPORT IN UKRAINE
- 55 **Horshkov Maksym**
METHODOLOGICAL ASPECTS OF IMPROVING THE CONCEPT OF HUMAN CAPITAL MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE
- 59 **Chorna Nataliia**
THE PROBLEMS OF CONSERVATION OF CULTURAL HERITAGE OF UKRAINE
- 62 **Chugu Svitlana, Chuhu Yevheniya**
ROADMAPPING THE 21 CENTURY SKILLS IN THE EFL CLASSROOM
- 66 **Ivanchenko Halyna**
TALENTS AS A SPECIAL CATEGORY OF COMPANY STAFF
- 69 **Ivanytska Natalia, Ivanytska Nina, Nechyporenko Violetta**
INTERLINGUAL TRANSPOSITION OF NOMINALIZATION IN FICTION DISCOURSE
- 73 **Khachatryan Valentina**
PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY OF INCREASING THE EXPORT COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE IN MODERN CONDITIONS
- 76 **Kiziun Alla, Antoniuck Kateryna**
GENESIS OF NATURAL LANDSCAPES OF PODILLIA AS A BASIS FOR FORMATION OF TOURIST AND RECREATIONAL LANDSCAPES
- 80 **Kopniak Kateryna, Radzikhovska Larisa**
COMPONENTS OF THE DIGITAL COMPETENCE OF FUTURE ECONOMISTS
- 83 **Kotseruba Natalia, Krupelnytska Irina**
PROBLEMS OF RECOGNITION OF CRYPTOCURRENCIES AS AN ELEMENT OF ACCOUNTING

Чорна Наталія

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

Анотація

Обґрунтовано необхідність збереження культурної спадщини України у зв'язку з колосальною її роллю в етно- та націогенезі українства, розвитку культурного світогляду народу, ствердженні почуття національної гідності, необхідних для наступних етапів державотворення, а також визнання світовим співтовариством та взаємовигідної співпраці з провідними його суб'єктами. Розглянуто проблеми збереження об'єктів культурної спадщини України, роль держави, окремих осіб та організацій у їх вирішенні.

Ключові слова: Україна, культурна спадщина, об'єкти культурної спадщини, збереження культурної спадщини.

Chorna Nataliia

THE PROBLEMS OF CONSERVATION OF CULTURAL HERITAGE OF UKRAINE

Annotation

The necessity of preserving the cultural heritage of Ukraine in connection with its colossal role in the ethno- and nation-genesis of Ukrainians, development of the cultural worldview of the people, affirmation of the sense of national dignity necessary for the next stages of state formation, as well as recognition by the world community and mutually beneficial cooperation. objects. The problems of preservation of objects of cultural heritage of Ukraine, the role of the state, individuals and organizations in their solution are considered.

Key words: Ukraine, cultural heritage, objects of cultural heritage of Ukraine, conservation of cultural heritage of Ukraine

Постановка проблеми

За кількістю об'єктів культурної спадщини Україну можна без перебільшення віднести до країн з багатим історичним минулим. Об'єкти культурної спадщини, – всесвітньовідомі та такі, що мають лише національне чи регіональне значення, – є джерелом поглиблених досліджень і вироблення нових знань, наукових теорій і гіпотез, що впливають на свідомість суспільства, формують його культурний світогляд, почуття національної гідності, закладають фундамент для наступного розвитку, визнання світовим співтовариством та взаємовигідної співпраці з провідними його суб'єктами.

Збереження культурної спадщини станом на тепер є одним із найбільш проблемних напрямів діяльності у сфері культури, оскільки її об'єкти є найбільш вразливими щодо зовнішніх деструктивних впливів і досить часто знаходяться на перетині протилежних інтересів держави як головного суб'єкта збереження культурної спадщини, і зацікавлених громадських організацій та рухів, з одного боку, та суб'єктів господарчої діяльності – з іншого. При цьому інституційне і правове забезпечення збереження культурної спадщини України має певні недоліки, які негативно позначаються на пам'яткоохоронній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження

Згідно Ст. 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.), культурна спадщина – це сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини [1]. Об'єктом культурної спадщини, відповідно, є визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

Національне законодавство розрізняє поняття «нерухомий об'єкт культурної спадщини» та «рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини». Станом на тепер на державному обліку в Україні перебувають 130 тис. пам'яток історико-культурної спадщини, з яких 56 тис. – пам'ятки історії, 7 тис. – пам'ятки монументального мистецтва, близько 15 тис. – пам'ятки містобудування та архітектури. Нерухомі святині зберігаються просто неба, інші пам'ятки історії, матеріальної та духовної культури нації – у музеях України.

Об'єкти культурної спадщини, занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України або взяті на державний облік відповідно до законодавства, є пам'ятками культурної спадщини. Відповідно до їхньої археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності, але незалежно від форм власності, пам'ятки заносяться до Реєстру національного чи місцевого значення. Започаткований у 2000 р. на виконання Закону, станом на 01.01.2021 Реєстр містить 12 044 позиції, з них 907 – за категорією національного значення, 11 137 – місцевого значення. Найбільше пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, розташовані в Дніпропетровській області (20% всіх пам'яток, внесених до Реєстру), АР Крим (12%), Одеській (11%), Харківській (10%) областях, м. Київ (11%). Що ж до співвідношення кількості внесених до Реєстру пам'яток до загальної кількості об'єктів культурної спадщини, виявлених на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (%), відповідно до інформації, оприлюдненої Міністерством культури та інформаційної політики України, найвищим воно є у м. Київ – 27 %, в Одеській (23 %) та Дніпропетровській (17 %) областях [2].

Крім того, на території України є шість об'єктів історико-культурної спадщини, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (0,65 % від загальної кількості об'єктів Світової спадщини у світі). Це – Собор Святої Софії з прилеглими монастирськими спорудами та Києво-Печерська лавра, Ансамбль історичного центру м. Львова, Транскордонний об'єкт науково-культурної спадщини «Дуга Струве», Резиденція митрополитів Буковини та Далмації, Дерев'яні церкви Карпатського регіону України та Польщі, Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора. У 2021 р. український Уряд виступив із пропозицією внести до переліку Світової спадщини ЮНЕСКО ще 17 об'єктів [3].

Що стосується об'єктів культурної спадщини, включених до Реєстру, їх кількість постійно змінюється: знищені чи втрачені об'єкти з реєстру вилучаються, натомість додаються нові позиції. Останні вносяться до Реєстру за процедурою, визначеною Законом України «Про охорону культурної спадщини». Власники пам'ятки (місцеві органи влади відповідно до компетенції) готують пропозиції для включення в Реєстр та подають сформований пакет необхідних документів до Міністерства культури та інформаційної політики України. Відповідний Наказ про включення об'єкта до Державного реєстру нерухомих пам'яток України готується за підсумками роботи профільної Експертної комісії. На практиці така процедура триває довго і не завжди увінчується успіхом. Серед основних причин повільного та недосконалого наповнення Реєстру – надто складна і тривала процедура підготовки облікових документів, слабкий кадровий потенціал підрозділів місцевих органів виконавчої влади, що відповідають за охорону культурної спадщини і до повноважень яких належить подання пропозицій про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України [4].

Однією з найсерйозніших проблем, які на сьогодні існують у цій сфері, є збереження пам'яток минувшини. Як відомо, значну частину об'єктів історико-культурної спадщини України було втрачено внаслідок тривалих і жорстоких війн, цілеспрямованого знищення в роки тоталітарного режиму. Разом з тим, попри міжнародні зобов'язання, взяті на себе офіційним Києвом, та положення Ст. 54 Конституції України, згідно якої держава має забезпечувати збереження об'єктів, що становлять культурну цінність, Україна і в наш час продовжує щорічно втрачати сотні пам'яток. Так, нині історичне середовище багатьох міст перебуває в кризовому стані, історично цінна забудова, включаючи пам'ятки архітектури, руйнується та безповоротно втрачається, практично безкарно знищуються об'єкти нерухокої культурної та археологічної спадщини, проводиться дисгармонійна забудова в історичних ареалах населених місць, спотворюється їх традиційне середовище, умови життєдіяльності в історичних центрах поселень знаходяться на неприпустимо низькому рівні, соціально-демографічний склад населення стрімко погіршується. Спостерігається також різке падіння обсягу реставраційних робіт та зменшення кількості історичних поселень, де проводилася б реставрація пам'яток.

Причин цієї мовчазної трагедії декілька: крім уже зазначеної недосконалості процедури реєстрації об'єктів культурної спадщини, дають про себе знати недостатня популяризація історико-культурної спадщини серед населення та нерозуміння багатьма сучасниками цінності об'єктів, що нас оточують, слабкість чинного законодавства в частині захисту історико-культурних пам'яток і покарання за скоєні щодо них правопорушення, відсутність спеціальної професійної підготовки та недостатня кількість кваліфікованих кадрів у сфері охорони культурної спадщини, нерозвиненість державно-приватного партнерства у сфері охорони культурної спадщини та її розвитку, відсутність належного державного фінансування пам'яткоохоронної галузі та часто «залишковий» принцип виділення коштів на реставраційні роботи. Останніх, згідно інформації Міністерства культури та інформаційної політики України, потребують близько 80 % об'єктів культурної спадщини.

Безперечно, проблема фінансування охорони, збереження та розвитку об'єктів культурної спадщини в Україні є однією з тих, які потребують якнайшвидшого вирішення. Традиційно найбільш використовуваним джерелом фінансування історико-культурних пам'яток в Україні є кошти місцевих бюджетів. Із загального та спеціального фондів Державного бюджету України фінансується діяльність щодо збереження об'єктів культурної та природної спадщини, включених і запропонованих до включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Так, статус об'єкта (в т. ч. потенційного) Світової спадщини ЮНЕСКО дає об'єкту значні переваги: будучи своєрідними візитівками держави на міжнародному рівні, забезпечуючи їй престиж та промоцію у світі, такі об'єкти перебувають під особливою опікою влади та громад і гарантовано отримують фінансування на охорону, реконструкцію та розвиток. Із державного бюджету виділяються субвенції на дофінансування окремих проєктів та утримання пам'яток у статусі національних. Прикладами використання бюджетних джерел фінансування МКС в Україні є державні, обласні, районні, міські програми збереження культурної спадщини, а також програми і стратегії розвитку культури. Як відомо, у 2020 р. Кабінетом Міністрів України було анонсовано Програму «Велике будівництво. 100 об'єктів культури», початок реалізації якої запланований на 2021 р. [5]. За розрахунками Міністерства, на відновлення перших 100 культурних об'єктів у 2021 р. може піти 10–15 млрд грн. Загалом же на реалізацію програми протягом найближчих чотирьох років передбачається витратити щонайменше 55 млрд грн.

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини», крім місцевих і державного бюджетів, донорами коштів для об'єктів культурної спадщини можуть бути також власники та розпорядники пам'яток, замовники робіт, спонсори, меценати. Окремим джерелом фінансування є приватні кошти, які враховують ресурси фізичних осіб і організацій та залучаються через благодійні фонди, колективне фінансування, аукціони тощо. Попри те, що в Україні практика використання таких джерел лише починає розвиватися, вона також позначена певними успіхами. Так, упродовж останніх років благодійними фондами

«Софос», «Корона князів Острозьких», «Збереження історико-архітектурної спадщини міста Львова», «Спадщина.UA», благодійним фондом Ріната Ахметова, Польським фондом культурної спадщини були реалізовані кілька десятків тематичних проєктів [6]. Важливим джерелом фінансування об'єктів культурної спадщини, згідно Закону, є грантові кошти. За обсягами фінансування станом на тепер переважають європейські організації, а формами їх отримання є міжнародна технічна співпраця, гранти організацій та фондів. За наявною інформацією, протягом 2007-2020 рр. у рамках реалізації шести програм транскордонного співробітництва України та сусідніх державам було успішно виконано 16 грантових проєктів.

Висновки

Культурна спадщина відіграє важливу роль у збереженні минулого, формуванні історичної пам'яті і національної свідомості народу, суспільних поглядів та позиції громадян. Збереження об'єктів культурної спадщини, їх популяризація та дбайливе використання, у світлі зазначеного, є одним із пріоритетних завдань розбудови незалежної Української держави і від того, наскільки успішно вдасться скласти цей екзамen, значно залежатиме успіх державотворення, перспективи європейської інтеграції та утвердження України у якості повноправного суб'єкта світового співтовариства.

Список використаних джерел та літератури

- [1] Закон України «Про культурної спадщини». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2000. № 39. Ст. 333. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
- [2] Культурна спадщина України. Режим доступу: http://www.auc.org.ua/sites/default/files/kulturna_spadshchyna_orenda_pptx.pdf
- [3] Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. Режим доступу : <https://unesco.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/ukrayinski-obyekti-u-spisku-vsesvitnoyi-spadshchini-yunesko>
- [4] Литвиненко О. М. Напрями вдосконалення правових та інституційних механізмів збереження культурної спадщини. Режим доступу : <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/kulturna-spadshchyna-1.pdf>
- [5] «Велике будівництво» в культурі: які пам'ятки відновлять у 2021 році. Режим доступу: <https://denzadnem.com.ua/aktualno/64913>
- [6] Кривицька Л. Управління місцевою культурною спадщиною в Україні: огляд державної політики, джерел та моделей фінансування: Біла книга. Львів: Лабораторія міського простору, 2019. 55 с.

References

- [1] *Zakon Ukrainy «Pro okhoronu kulturnoji spadshhyny»* (Law of Ukraine «About protection of the cultural heritage»). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy (VVR)*. 2000. # 39. St. 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
- [2] *Kulturna spadshhyna Ukrainy* (Cultural Heritage of Ukraine). URL: http://www.auc.org.ua/sites/default/files/kulturna_spadshchyna_orenda_pptx.pdf
- [3] *Konvencija pro okhoronu vsesvitnoji kulturnoji i pryrodnoji spadshhyny* (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage). URL: <https://unesco.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/ukrayinski-obyekti-u-spisku-vsesvitnoyi-spadshchini-yunesko>
- [4] *Lytvynenko O. M. Naprjamy vdoskonalennja pravovykh ta instytucijnykh mekhanizmiv zberezhennja kulturnoji spadshhyny* (Directions for improving legal and institutional mechanisms for preserving cultural heritage). URL : <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/kulturna-spadshchyna-1.pdf>
- [5] *«Velyke budivnyctvo» v kulturi: jaki pam'jatky vidnovljatj u 2021 roci* ("Great construction" in culture: what monuments will be restored in 2021 r.). URL: <https://denzadnem.com.ua/aktualno/64913>
- [6] *Kryvyckja L. Upravlinnja miscevoju kulturnoju spadshhynuju v Ukraini: oghljad derzhavnoji polityky, dzherel ta modelej finansuvannja : Bila knygha* (Local Cultural Heritage Management in Ukraine: A Review of Public Policy, Sources and Funding Models: White Paper). Ljviv : Laboratorija misjkogho prostoru, 2019. 55 s.

Chorna Nataliia – Doctor of Historical Sciences, Professor, Chair of Tourism, Hotel and Restaurant Business Department, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, 87, Soborna Street, Vinnytsia, 21050, **e-mail:** chornanm26@gmail.com. **Where and when she graduated:** M. Kotsiubynsky State Pedagogical University of Vinnitsa, 2005. **Professional orientation:** international relations, integration processes in the modern world, tendencies of tourism development in Ukraine and abroad, preservation and development of the cultural heritage of Ukraine, its use in tourism. **The most relevant publication outputs:** 1. Chorna N. Yevropeyskyi vybir Ukrainy: problemy realizatsii kriz pryzmu vzaiemyn z Yevropeyskym Soiuzom. *Naukovyi visnyk Mykolajivskoho natsionalnoho uniwersytetu imeni Vasylia Sukhomlynskoho. Serii: Istorychni nauky*. 2018. № 2 (46). PP. 38-43. 2. Chorna N., Martynova L. Brendynh yak instrument pidvyshchennia turystychnoi pryvablyvosti terytorii (na materialakh m. Vinnytsi). *Infrastruktura rynku*. 2020. Vyp. 40. PP. 115-120.

